

Ηθικά Διλήμματα Στα Κρατητήρια Της Γκεστάπο

Ελενα Γαλανοπούλου

06/02/2011

Πολύ μακριά από την αναπαράσταση, ένα θέατρο γεμάτο κώδικες και αλήθεια -που απορρέει εξίσου και ισότιμα τόσο από την αλήθεια του σώματος του ηθοποιού όσο και από την αλήθεια του κειμένου- είναι το θέατρο της ομάδας «Σημείο Μηδέν».

Οι Ελεάνα Γεωργούλη, Ρόζα Προδρομού, Μιλτιάδης Φιορέντζης και Σάββας Στρούμπος, οι οποίοι σ' ένα χώρο γεμάτο πικρές μνήμες προσεγγίζουν θεατρικά και το ζήτημα των ορίων της ανθρώπινης αυτονομίας.

Μια ομάδα που εξακολουθεί αθόρυβα και μεθοδικά να προτείνει τον δικό της δρόμο στη θεατρική τέχνη και που φέτος, φτάνοντας στον τρίτο χρόνο παρουσίας της, επανέρχεται (από Πέμπτη 10 Φεβρουαρίου) στον χώρο «Ιστορικής Μνήμης» με τους «Δίκαιους» του Καμύ.

Στον χώρο αυτό, τα πρώην δηλαδή κρατητήρια της Γκεστάπο με το βάρος της Ιστορίας στους τοίχους και την ήδη φορτισμένη ατμόσφαιρα, μας είχαν πρωτοσυστηθεί ανεβάζοντας το δραματοποιημένο από αυτούς διήγημα του Κάφκα, «Σωφρονιστική Αποικία», έργο που, σύμφωνα με τους ίδιους, *«έβγαινε μέσα από τον χώρο»*, καθώς αναφερόταν στον βασανισμό και την καταστολή.

Η ομάδα όμως γενικότερα θεωρεί τον χώρο *«ζωντανό και γεμάτο από τη μνήμη του ανθρώπινου πόνου, αλλά και την αγωνία και ελπίδα όσων κλείστηκαν εκεί για έναν κόσμο ουσιαστικά ελεύθερο»*. Γι' αυτό και πάντα ήθελαν να επιστρέψουν για ακόμη μία παράσταση εκεί. Στο έργο του Καμύ βρήκαν την καταλληλότερη αφορμή.

«Οι Δίκαιοι» (1949), ένα ελάχιστα παιγμένο στην Ελλάδα έργο, βασίζονται στην αληθινή ιστορία της «Οργάνωσης Μάχης», μιας ομάδας σοσιαλεπαναστατών τρομοκρατών, η οποία δολοφόνησε τον Μεγάλο Δούκα Σέργιο, θείο του τσάρου, στη Μόσχα σχεδόν μέσα στα γεγονότα της πρώτης ρωσικής επανάστασης του 1905.

«Με αφορμή την αληθινή αυτή ιστορία ο Καμύ διερευνά τα ηθικά αδιέξοδα, τις εσωτερικές συγκρούσεις, τα πολιτικά και ανθρώπινα κίνητρα για τη δράση της ομάδας, που σχετίζονται με το πρόταγμα της επανάστασης, την τρομοκρατία, το αναγκαίο ή μη της δολοφονίας, αλλά και με την αγάπη, την ελπίδα, την πίστη στον ίδιο τον άνθρωπο και τη ζωή» επισημαίνει ο σκηνοθέτης της ομάδας και ηθοποιός Σάββας Στρούμπος.

Ο εξεγερμένος και το δίκαιο

Το έργο είναι εξαιρετικά επίκαιρο, σύμφωνα με τον ίδιο. «Τόσο στην Ελλάδα όσο και αλλού βλέπουμε νέους που, έχοντας φτάσει στα ακραία όρια αγανάκτησης μ' αυτό που συμβαίνει γύρω τους αλλά και μέσα τους, επιλέγουν τον δρόμο της ατομικής τρομοκρατίας. Βγαίνουν οι ίδιοι μπροστά με το όπλο ή τη βόμβα στο χέρι σε μια ύστατη προσπάθεια εξέγερσης απέναντι σε κάτι που φαίνεται να τους υπερβαίνει. Οι λόγοι, πολιτικοί ή θρησκευτικοί. Δεν έχει σημασία. Αντίστοιχο είναι και το κλίμα στους «Δίκαιους». Ο Καμύ θέτει το πρόβλημα, αναρωτιέται και στοχάζεται πάνω στις πολλαπλές διαστάσεις του».

Το ίδιο όμως επιχειρεί και η παράσταση, θέτοντας ερωτήματα που αφορούν το αν δικαιούται ο εξεγερμένος να σκοτώνει, αν τεκμηριώνονται ηθικά οι πράξεις του. «Πρόκειται για το ζήτημα των ορίων της ανθρώπινης αυτονομίας», εξηγεί, «ή, αν θέλετε, κάποιες συγκεκριμένες πτυχές του».

Τελικώς απάντηση δεν δίνεται με τρόπο αφοριστικό ή ηθικολογικό. Τονίζεται όμως «ο σεβασμός στην ανθρώπινη ζωή, πέρα από ταξικούς, θρησκευτικούς, φυλετικούς ή άλλους διαχωρισμούς. Ο σεβασμός της ζωής του άλλου, του διαφορετικού, ακόμα κι αν αυτός είναι ο «αντίπαλος», ο «εχθρός». Νομίζω ότι πρόκειται για ένα συστατικό στοιχείο μιας επανάστασης που επιθυμεί να διαμορφώσει έναν κόσμο, «με δικαιοσύνη, αλλά και αθωότητα», όπως λέει ο Καμύ».

Δημιουργική συλλογικότητα

Ο Σάββας Στρούμπος (απόφοιτος του Εθνικού Θεάτρου, με σπουδές Physical Performance στο Exeter και φυσικά με μαθητεία στο θέατρο Άττις) συνηθίζει να μεταφράζει ο ίδιος τα έργα που ανεβάζει, αφού, όπως λέει, είναι ένας τρόπος να κατανοεί καλύτερα την ουσία του κάθε κειμένου. (Η

μετάφραση των «Δίκαιων» θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Νεφέλη.)
Όσο για την επιλογή του ρεπερτορίου; *«Είναι βασικό να μπορούμε να βρούμε κάτι από μας μέσα στο έργο και να μας αλλάζει η αναμέτρηση μαζί του. Να μας προκαλεί δηλαδή να κοιτάξουμε με άλλα μάτια τόσο τον εαυτό μας όσο και τον κόσμο όπου ζούμε».*

Επιθυμία τους είναι να συνεχίσουν την κοινή τους πορεία πέρα από τις όποιες δυσκολίες. Άλλωστε είναι ζωτικής σημασίας η δημιουργία ενός κλίματος συλλογικής δημιουργίας και εμπιστοσύνης μέσα στο οποίο καθένας φέρει τις δικές του παραδόσεις, μνήμες, αγωνίες, παιδεία: *«Μας ενδιαφέρει ένα συλλογικό τοπίο που διαμορφώνεται από την ανάδειξη της διαφορετικότητας του καθενός»* λένε.